

Методичні аспекти проведення занять з Країнознавства для слухачів підготовчого відділення для іноземних громадян

Вінницький національний технічний університет

Анотація: У поданій статті розглядаються деякі проблеми, пов'язані з методикою та особливостями викладання курсу «Країнознавство» для слухачів підготовчого відділення для іноземних громадян, та пропонуються методи їх вирішення.

Ключові слова: українська мова, іноземні студенти, методика викладання

Abstract: In the submitted article discusses some of the problems associated with the methods and characteristics of teaching "Country" for students of the preparatory department for foreign citizens, and proposes methods to solve them.

Keywords: ukrainian language, foreign students, methods of teaching

Однією з найважливіших умов успішного навчання іноземних студентів українській мові на початковому етапі є формування комунікативних умінь та лінгвокраїнознавчої компетенції, а також якнайшвидша адаптація до умов проживання у новій країні, до особливостей побуту та навчання, культури та традицій народу, серед якого іноземцю належить прожити декілька років. Тому Навчальна програма для слухачів підготовчого відділення для іноземних громадян містить дисципліну «Країнознавство», де подано систему відомостей з історії, етнографії, географії, культури, сучасного державного устрою України, політології та інше. Ця інформація подається у невеликому об'ємі, викладається елементарно, але створює базу для більш глибокого вивчення країни проживання студентів, сприяє формуванню полікультурної компетентності студентів через знання не тільки рідної, але й інших культур, уміння застосовувати свої знання в процесі міжкультурної комунікації. [1, 10]

Вивчення курсу «Країнознавство» для іноземних слухачів підготовчого відділення має певні особливості, пов'язані зі специфікою навчальної програми дисципліни, психологічними, етнокультурними, ментальними, адаптаційними та іншими особливостями іноземних студентів.

На навчання у ВНТУ приїжджають студенти з країн Африки, Америки та Азії. Як відомо, процес входження іноземців у нове культурне середовище супроводжується певними труднощами: незнанням української мови, дефіцитом спілкування з реальними носіями української культури, низьким рівнем можливостей самостійно вирішувати проблеми, незнанням та не розумінням культури, традицій, менталітету українців. До того ж найчастіше в одній групі навчаються студенти з різними етнокультурними особливостями та ментальними установками, з різними здібностями до засвоєння української мови, а також з різним ставленнями до історії, культури та традицій України. Тому викладач, який працює з іноземцями підготовчого відділення, повинен враховувати етнопсихологічні особливості студентів та організовувати навчання та виховання іноземних студентів у атмосфері доброзичливості, поваги до думки інших, розвивати толерантність при оцінюванні національних, культурно-етнічних особливостей один одного, сприяти подоланню упереджень, розвивати здатність тактовно ставитись до інтересів, потреб та звичок інших людей, що сприяє успішному подоланню об'єктивних та суб'єктивних труднощів та якісному забезпеченню особистісного зростання іноземних студентів. [2, 140].

Специфіка курсу «Країнознавство» полягає у мовній підготовці студентів. «Країнознавство» вивчається на підготовчому відділенні, коли студенти ще не мають великого словникового запасу і не можуть добре розуміти українські історичні терміни та поняття. Тому тексти, які викладач пропонує на занятті, повинні бути адаптовані, відповідно рівню володіння іноземними студентами українською мовою, невеликі за об'ємом, а також підібрані таким чином, щоб інформація, яка міститься в них, давала студентам не тільки знання, але й підвищувала зацікавленість предметом, традиціями та культурою України.

Досвід роботи з іноземцями доводить, що найбільші труднощі у іноземних студентів пов'язані з переказом прочитаних текстів. Адже іноді навіть адаптовані тексти важкі для розуміння та переказу деяким студентами, які мають мовні, мовленнєві та термінологічні труднощі, що ускладнює розуміння тексту та унеможливує його переказ. У зв'язку з цим підсилюється роль викладача, його професіоналізм, уміння пояснити значення нових слів, термінів, понять, особливостей граматики української мови, а також можливість використовувати як традиційні, так інноваційні методи навчання. У зв'язку з цим, велике значення має наочний матеріал, який викладач використовує на заняттях - карти, ілюстрації, предмети праці та побуту українців, репродукції картин, що відтворюють історичні події, портрети видатних діячів та ін. Практикується також показ відеоматеріалів, презентацій, фільмів тощо.

Необхідно зауважити, що труднощі роботи з текстами ускладнюються відсутністю словників історичної лексики, а в тих, що є, бракує значення багатьох історичних термінів та понять або вони мають інше значення, тому доцільніше, коли викладачі самі розробляють методичні вказівки або посібники, які містять навчальні тексти, завдання перед читанням тексту, вправи для перевірки знань, словники з перекладом декількома мовами, а також завдання для самостійної роботи та контролю знань.

Крім традиційних форм проведення аудиторних занять доречно використовувати ознайомчі та навчальні уроки-екскурсії. Наприклад, викладачі нашого університету пропонують студентам-іноземцям екскурсії до культурологічного центру та етнографічного класу-музею ВНТУ, екскурсії містом, відвідування музеїв Вінниці, а також подорожі до Умані, Хотина, Києва, Львова та ін. Такі форми роботи сприяють активізації пізнавального інтересу студентів, а також підсилюють мотиваційний фактор в процесі засвоєння мови, що призводить до більш високої ефективності навчання в умовах мовного середовища. [3, 10].

Найбільш складним в роботі з іноземцями на підготовчому відділенні є здійснення індивідуального підходу до навчання гуманітарної дисципліни, який потребує від викладача такого способу організації навчального процесу, змісту навчального матеріалу, методів навчання та виховання, які були б адекватні рівню підготовки, індивідуальним особливостям та можливостям, здібностям та схильностям всіх студентів. Для здійснення такого підходу використовуються індивідуальні завдання, консультації, бесіди, участь студентів в олімпіадах та наукових конференціях.

Велике значення має також позааудиторна робота, як додаткове джерело інформації про історію, культуру, традиції українського народу, а також ефективний засіб формування мовної, мовленнєвої та соціокультурної компетенції іноземних студентів. Викладачі, які працюють на підготовчому відділенні і виконують обов'язки кураторів груп, використовують у позааудиторній роботі різні засоби навчання. Наприклад, іноземні студенти нашого університету беруть активну участь в загально університетських заходах, а також заходах кафедри мовознавства, зокрема, у Святі рідної мови, у Шевченківських читаннях, Дні університету, Різдвяних зустрічах, святкуванні Нового року та ін. «Впроваджуючи нові форми роботи, коли ведуча роль належить не викладачам, а їм самим, студенти отримують додаткову можливість розвивати свій інтелектуальний та творчий потенціал», – вважає Н.С. Скрипник [3, 12]. Вивчена на заняттях з української мови лексика доповнюється та ідентифікується у заходах. Тут можна спостерігати не тільки творчі здібності студентів, але й результати конструктивного діалогу з українською культурою та традиціями. Саме позааудиторна робота поєднує навчальний та розважальний компоненти, виховуючи у іноземних студентів любов до української мови та культури.

Таким чином, варто наголосити, що викладачів, які працюють з іноземними студентами, чекає велика робота щодо подальшого розвитку методики викладання курсу «Країнознавство», якому ще належить внести свій вклад у навчання українській мові як іноземній, забезпеченні соціокультурній компетенції та діалогу культур, при впровадженні нових технологій навчання та збереженні найкращих традицій і напрацювань в цій галузі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання. - К., 2003.

2. Верещагин Е. М., Костомаров В. Г. Язык и культура. Лингвострановедение в преподавании русского языка как иностранного / Е. М. Верещагин, В. Г. Костомаров. - М.: Изд-во Русский язык, 1999. - 233 с.

3. Скрыпник Н. С. Внеаудиторная работа как один из способов обучения межкультурной коммуникации студентов неязыковых вузов [Электронный ресурс] / Н. С. Скрыпник. – Режим доступа : lingvomaster.ru/files/360.pdf.

4. Гончаренко С. У. Педагогічні дослідження: методологічні поради молодим науковцям / С. У. Гончаренко. – Вінниця : ДОВ Вінниця, 2008. – 278 с.

Горчинська Людмила Володимирівна, старший викладач кафедри мовознавства Вінницького національного технічного університету, м. Вінниця
e-mail: amila5@ukr.net

Horchinska Lyudmila Volodymyrivna, senior lecturer of the Linguistics Department of Vinnytsia national technical university, Vinnytsia.
e-mail: amila5@ukr.net